

**Aizsargājamā ainavu apvidus “Augšdaugava”
dabas aizsardzības plāna izstrādes paplašinātās uzraudzības grupas
attālinātās sanāksmes VARAM protokols
06.06.2022. plkst. 14.00**

Sēdi vada: Dabas aizsardzības departamenta direktore Daiga Vilkašte

Sanāksmes sākumā D. Vilkašte aicina izteikties plāna izstrādātājiem, lai noskaidrotu, kādi iebildumi vēl palikuši pēc pēdējās uzraudzības grupas sanāksmes, kāds ir dabas aizsardzības plāna izstrādes progress.

E. Boikova pastāsta, ka pirms nedēļas 31.05. notika plaša un izvērsta saruna ar Augšdaugavas novada speciālistiem (Olga Lukaševica, Guna Novika, Jolanta Bāra). Pamatā pašvaldībām bija iebildumi par karjeriem un mēs izsūtījām labojumus. Iebildumi bija – palielināt risku novērtējumu derīgo izrakteņu ieguvei Elernes lokā, vairāk pasargājot no Elernes loka pārraušanas riska. Olga Lukaševica ieteica to visu iekļaut plānā. Elmīra Boikova pirms šīs sanāksmes bija sazinājusies ar ekspertu Juri Somu un profesoru Gunti Eberhardtu, kā vadošiem ģeomorfoloģijas ekspertiem. Viņi norādīja, ka patreiz Elernes lokam apdraudējuma nav. Bet, ja nākotnē pie krasta esošo zemes valni noraktu, tad pastāv varbūtība, ka Elernes loks var tikt pārrauts un teritorijas appludinātas. Mēs arī iepazināmies ar kartēm, kuras atsūtīja pašvaldība. Elernes loka sakumā 16.7 ha ir potenciāli applūstošas teritorijas un mēs piekrītam pie turpmākām karjeru izstrādēm neveicināt jaunu ūdenstilpņu veidošanu un vairāku atsevišķu tilpņu kopā saplūšanu. Mēs ieteicām, ņemot vērā, ka Elernes loks ir tomēr NATURA 2000 teritorija, padziļinātu hidroloģisko monitoringu, īpaši ņemot vērā, ka Latvijā šobrīd padziļināti pēta pazemes ūdeņus. Ieteikumi ir iestrādāti plānā.

Palika neapspriests Krāslavas novada domes atzinums, kas bija negatīvs, ar ko šodien vajadzētu turpināt.

Runājot par Krāslavu, E. Boikova iepazīstina ar situāciju kopumā. Pēc plāna sabiedriskās apspriešanas abas pašvaldības pieprasīja pagarinājumu plāna apspriešanai. 16.09. mēs ar plāna redaktori devāmies uz Kalniešu pagastu, lai tiktos ar vietējiem iedzīvotājiem, kuri pārmeta, ka mēs gribam izveidot rezervātu. Iedzīvotājos bija satraukums, ka Kalniešu pagastā dabas aizsardzības plānā bija izvirzīta jauna dabas parka teritorija, jo tur konstatētās dabas vērtības pēc sava blīvuma atbilst dabas parka teritorijai (no septiņiem ES nozīmes pļavu biotopiem seši konstatēti šajā teritorijā, kā arī 39 īpaši aizsargājamas floras un faunas sugas). Vienlaicīgi jāsaaka, ka šajā teritorijā nav paredzēti ierobežojumi esošai lauksaimnieciskajai darbībai un lauksaimniekiem viņu apsprādājamās teritorijas netiek samazinātas. Sanāksmes laikā Kalniešu pagasta iedzīvotāji iesniedza protestu ar notariāli apstiprinātiem parakstiem, pret dabas parka izveidi.

E. Boikova skaidroja, ka trešā problēma bija ar LVM, kas iebilda, ka mēs atstājam 30 ekoloģiskos kokus uz vienu hektāru pēc kailcirtes. Mēs to motivējām ar to, ka ņemam vērā ekspertu ieteikumus un Skandināvijas pieredzi, un šie 30 koki sagrupēti grupās, pasargā meža vidi zināmā mērā no fragmentācijas un veicina bioloģiskās daudzveidības atģraku

atjaunošanos. Iepriekšējās sanāksmēs LVM piekrita, bet tad bija atsaukums, ka pēc konsultācijām ar mežiniekiem nepiekrīt. Man ir jautājums kāpēc, ja LVM atbalsta skandināvu pieredzi samazināt apaļkoku diametru pie mežistrādes, kāpēc netiek pieņemta šo valstu pieredze par ekoloģisko koku skaitu 30, kas jau ir izvērtēts zviedru, somu, norvēģu zinātniskās publikācijās un praksē atzīts.

Tātad ir trīs galvenās problēmas: karjeri, ekoloģiskie koki, Kalniešu dabas parka zona.

D. Vilkaste aicina izteikties pašvaldībām par šīm problēmām.

O. Lukaševica runājot par karjeriem – atzīst, ka konceptuāli vienošanās ir panākta, bet vēlams redzēt plāna gala versiju. Tad dos gala atzinumu, bet konceptuāli plāns ir atbalstīts.

S. Līckrastiņa: par pārējiem iebildumiem attiecībā par mežiem esam vienojušies, bet par ekoloģiskiem kokiem visās sanāksmēs esmu ierosinājusi samazināt uz 15 kokiem. Mēs neesam pret saglabāšanu, bet saimnieciski mēs nevaram atjaunot, jo tie 30 ekoloģiskie koki ir tikpat kā sēklu koki, to var tikai noteiktos meža tipos un tas skar ne tikai LVM, bet arī privātos mežus. Arī no ilgtermiņa izstrādātājiem un privātpersonām ir bijuši iebildumi par šo ekoloģisko koku skaitu, bet ir runa par to, ka ne jau pret saglabāšanu, bet par racionālu pieeju. Ja 30 jā saglabā, tad no katra hektāra 0,7 ha tikai var nocirst.

D. Vilkaste: tad varētu piekrist tiem 15 kokiem? Sandra Līckrastiņa: tas ir reāli.

D. Vilkaste saka, ka čatā ir Augšdaugavas novada iebildums par teritorijas paplašinājumu, vai bijusi sanāksme Daugavpils pilsētā?

E. Boikova paskaidro, ka sagatavojām vēstuli ar pamatojumu, karti un nosūtījām Daugavpils pilsētas plānošanas nodaļai, atbildes nav, jo vēstule tikko nosūtīta (05.06.).

D. Vilkaste uzskata, ka šodien laikam neko nevarēs izlemt. Varētu būt tad tie 15 ekoloģiskie koki.

D. Vilkaste precizē, vai strīdīgajā dabas parka zonas teritorijā ir aizsargājамie biotopi un sugas?

E. Boikova atbild, ka ir gan ES nozīmes sugas, gan pļavu biotopi un pamatojums izvērstā veidā ir nosūtīts pašvaldībai.

D. Vilkaste vēršas pie Krāslavas novada domes priekšsēdētāja G. Upenieka.

G. Upenieks uzskata, ka Skandināvijas piemērs neder. 15 koki – jā, bet nav kompensācijas mehānisma. Iedzīvotāji iebilst, uzskata, ka jauni ierobežojumi, pie esošās saimnieciskās darbības sugas nav gājušas bojā un nekāda katastrofa mums nav notikusi pie pašreizējās darbības. Bet katastrofa var notikt, ja mēs neuztaisām stacionārās bonas uz Daugavas. Tāpat grūti paskaidrot cilvēkiem, kāpēc dīķis atļauts 0,1 ne 0,11. Kāpēc pasākumos 60 cilvēki un ne 61, ja vairāk, jāņem Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja. Ko nozīmē jumtiem spilgtas krāsas, jo cilvēki skatās uz to ar aizdomām. Tāpat ir katastrofāla situācija ar malku, šķeldu ziemai, tas viss ir politiski sarežģīti. Ir taču jau Rāznas nacionālais parks, dabas parks Daugavas loki.

Plānā šis tas uz labo pusi ir aizgājis, bet, protams, pie gala versijas jāstrādā. Reālā situācija nav viennozīmīga un pārmetumi, ka Kalniešu pagasta sanāksmē jārunā krieviski, nav pamatoti, ir jāsaprot, ka Latvijas televīzija te ir tikai pēdējos divus gadus. Cilvēkiem pie šādas politiskas situācijas ir daudz jautājumu. Piemēram ir 0,5 m² saules paneļi, bet noteikumos ir ka 50 m pie Daugavas saules paneļus nevar. Kā lai cilvēkam paskaidroju, ja līdz šim neviens kukainis nav pazudis. Ņemot vērā vēlēšanas, šī situācija ir saasināta. Norādīts, ka nevar mainīt ceļa profilu, parādās tādi ieraksti, ka nevarēs vadāt skolniekus uz skolu, ceļa profils būs tomēr jāmaina. Uzskatu, ka šodien balsojums par dabas plānu nevar būt pozitīvs.

E. Boikova atbild uz komentāriem: atgriežos pie pagājušās sēdes, ka Daugava aizaug sakarā ar to, ka Baltkrievijas teritorija ir divi HES, kas maina Daugavas palu režīmu, krūmi palu laikā netiek nošķūrēti. Konsultējos ar Juri Somu no Daugavpils universitātes, un viņš skaidroja, ka abas HES Baltkrievijas teritorijā ir celtas ar nelielu jaudu un darbojas tā, ka 20 stundas ūdeni uzkrāj un četras stundas darbina turbīnas. Daugava aizaug eitrofikācijas dēļ no slodzes no lauksaimniecības zemēm un viesu mājām bez attīrīšanas iekārtām. Es personīgi šo viedokli atbalstu, tie ir analogi procesi kā ar ezeriem. Attiecībā par bonām, tas ir jau labu laiku plānā ierakstīts, jo ņēmām vērā Krāslavas novada domes attīstības nodaļas Ināras Dzalbes ieteikumu. Par dīķiem mēs jau iepriekšējā sēdē skaidrojām, kāpēc ieviešam ierobežojumu: ja saimnieks izrok 0,1 ha, lai rok, bet visā Latvijā ir slikta prakse – atnāk īpašnieks un saka es izrakšu 0,2 vai 0,3 ha dīķi, un rok, bet dīķa nav un vēl pārdod smilti/granti. Ja kāds izraks 0,12 ha, neiebildīs. Par ražošanu – mēs runājam ar Ivanovu un SIA "Vārpa". Lauksaimnieciskai darbībai nav uzlikti nekādi ierobežojumi, SIA "Vārpa" īpašumi ir neitrālajā zonā. Abi minētie uzņēmēji atzina, ka viņu intereses nav skartas, bet viņi aizstāv vietējo iedzīvotāju intereses. Sanāksmē tika atnesta liela kaste ar parakstiem, kas bija vākti pirms vairākiem gadiem, kad pirmo reizi pacēlās jautājums par Dabas parka "Daugavas loki" paplašinājumu.

E. Boikova uzskata, ka vietējiem iedzīvotājiem trūkst zināšanu par dabas aizsardzību un pašvaldībai ir jābūt tiem gaišajiem prātiem, kas prot izskaidrot šo nozīmi, ka Augšdaugava līdz Piedrujai ir īpaša dabas teritorija.

G. Upenieks atkārtoti, ka ne Ivanovs, ne Baranovskis šo dabas aizsardzības plānu neparakstīs, jo nav izstrādāti kompensācijas mehānismi. Ir ne tikai šie cilvēki, kas dod simtiem darba vietu, bet arī vienkāršie cilvēki. Es pats dzīvoju Daugavas krastā un es nezinu, kur dzīvo tas zinātnieks no Daugavpils, man jāšaubās par viņa kompetenci. Mūsu acu priekšā, kad iet ledus gabali, viņi noņem apaugumu, tagad tas vairs nenotiek.

G. Upenieks saka, ka strādā ar ierēdņiem un zina, ja ierakstīs plānā, ka nevar saules baterijas, tad tā tas arī būs. Ja jūs uzrakstāt, ka ceļa reljefu nevar mainīt, tad tā tas būs; jūs sakiet ir ļoti slikti, ka LVM taisa ceļus un remontē tos. Esmu runājis ar baznīckungu, un viņš nevar arī saprast kāpēc 60 un nevis 61 cilvēks. Man liekas, ka noteikumi vairāk pielīdzināti kāpu zonai, kas, protams, ir jāaizsargā, bet šeit tik traki nav.

E. Boikova jautā: kādi tad ir jūsu priekšlikumi, Upenieka kungs?

G.Upenieks atbild, ka lielie pasākumi jāsaskaņo tikai ar pašvaldību, un par dīķiem tāpat. Kāpēc jumiem spilgtu krāsu nevar, bet sarkana mašīna var braukt?

E. Boikova saka, ka par ainavu jārūnā kopumā – skats tuvumā un tālumā – to nosaka 5 kritēriji, ir 13 ainavu telpas, 39 gleznaini ceļu posmi, kurus nevar pārveidot, jo zūd vizuālais, estētiskais kopskats. Par kokiem – 15 koki – ir ļoti liela pretimnākšana.

G. Upenieks: uz Kalniešu pagastu varbūt atbrauks pieci tūristi, jo tur ir slikti ceļi. Jums pozitīvais ir degradēta vide, bet mums – sliktākais, jo es nevaru saviem cilvēkiem nodrošināt tos pakalpojumus, kas pieejami noteiktā Latvijas teritorijā. Te nekad nebūs Horvātija.

E. Boikova: dabas aizsardzības plāns parāda, ka Krāslavas pusē ir lielāka dabas daudzveidība, bet visi eksperti norāda par sugām un biotopiem, ka tiem ir nelabvēlīgs stāvoklis. Tāpēc mēs speram dažus soļus pretī dabai. Pa gadiem tomēr tūristu skaits pieaug, bet jums nav nekādu biedrību, nodibinājumu, kas saistīti ar dabas aizsardzību. Vecā paaudze aiziet, un viņus neizmainīsim, bet jaunieši, lai vairāk iemīlētu Latgali, par to ir jādomā. Var veidoties jaunas darba vietas, kā vides tūrisma gidi, jaunas viesu mājas un jauni pakalpojumi.

G. Upenieks uzsver, ka nav ekonomiskā pamatojuma un ir jauni ierobežojumi, mēs neesam ienaidnieki savai dabai. Bet, ja mēs rakstam tādus teikumus uz papīra, tas ir katastrofāli cilvēka apziņai. Par tūrismu jārūnā citādā kategorijā, cik ir Latvijā IKP no tūrisma att. Man ir noteikts ierobežojums ar pierobežas zonu, par tūrismu jāaizmirst. Aizrāda, ka nav vēl sasniegti 30% teritorijas, ko prasa ES un atkal būs jauni ierobežojumi, mēs esam pret to.

D. Vilkaste uzskata, ka jāvienojas par konkrētām lietām, viņu atbalsta A. Zeize, norādot, ka daļa no aizrādījumiem ir jau ņemti vērā.

A. Kucins – nav ņemts vērā par robežas izbūvi valsts aizsardzībai, tas noliks uz bremsēm, un Daugavpils pilsēta – kāda būs Daugavpils pilsētas atbilde par šo zonu, kas viņu atbildības sfērā?

D. Vilkaste norāda, ka jārūnā konkrēti, par konkrētiem priekšlikumiem, šodien procesu nevar pabeigt un aicina plāna izstrādātājus kopā ar pašvaldībām darbu turpināt rakstiski/elektroniski, lai virzītos tālāk.

A. Zeize paskaidro, ka Lelde Eņģele nevar pieslēgties tehnisku iemeslu dēļ.

Attālinātā sapulce beidzās 14:46.

Protokolēja pēc audio ieraksta:

Elmīra Boikova

